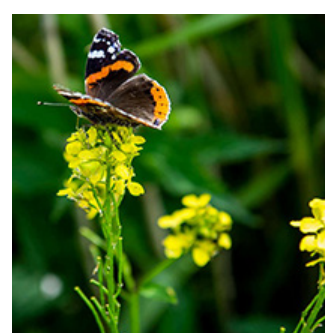
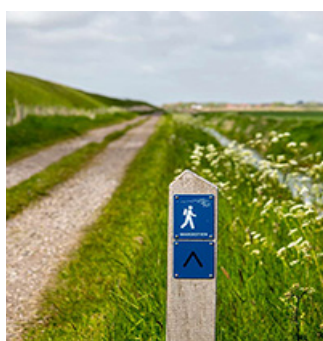
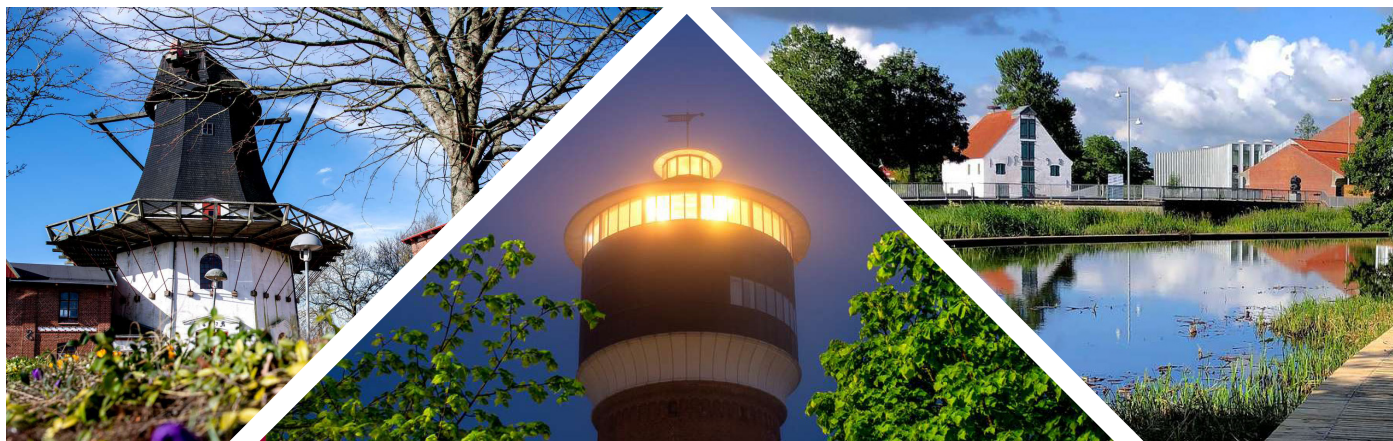
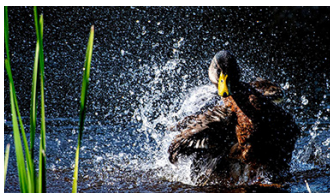
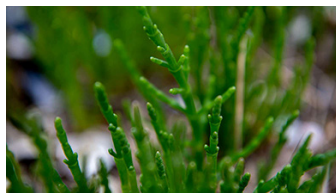

AFTALE OM BUDGET 2022

Indgået den 10. september mellem:

Venstre
Socialdemokratiet
Tønder Listen
Dansk Folkeparti
Slesvigsk Parti
Borgerlisten
Det Konservative Folkeparti
Socialistisk Folkeparti

VORES VELFÆRD, KLIMA OG MILJØ ET FÆLLES ANSVAR

Fredag den 10. september 2021 er der indgået et bredt forlig i kommunalbestyrelsen for Tønder Kommune om Budget 2022, idet 30 ud af Kommunalbestyrelsens 31 medlemmer står bag.

Budgetforliget udstikker de økonomiske og indholdsmæssige rammer for budget 2022 samt overslagsårene 2023 – 2025.

Med udgangspunkt i en økonomisk sund og velkonsolideret kommune gennem flere år viser forligskredsen med aftalen for 2022 sammenhold omkring et budget, hvor der er blevet plads til en række initiativer som skal understøtte vores fælles klima, miljø og den borgernære velfærd.

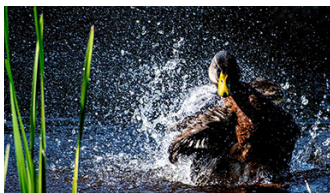
Der er samtidigt blevet plads til udvikling af en række nye initiativer på anlægssiden.

De nye initiativer er et væsentligt spor for at forfølge målsætningen om, at Tønder Kommune er – og fortsat skal være - et godt sted at leve og bo. Det gælder for vores nuværende borgere, men har også stor betydning i et bosætningsperspektiv. Tønder Kommune skal være attraktiv for både borgere, tilflyttere og gæster, hvilket dette budgetforlig også er udtryk for.

Selvom Økonomaftalen mellem KL og Regeringen desværre ikke gav økonomi til, at løfte niveauet væsentligt på velfærdsområdet har forligskredsen gennem en målrettet prioritering på specielt ældreområdet, det specialiserede socialområde samt børneområdet fået et løft.

Samlet set indeholder budgetaftalen for 2022 nye velfærdsinitiativer for i alt netto 24,7 mio. kr. og et anlægsprogram med nye og igangværende projekter for i alt ca. 367 mio. kr. over den fireårige budgetperiode.

Det har været et særskilt og gennemgående fokus i budgetlægningen, at Tønder Kommune er bevidst om sit ansvar for at sikre en bæredygtig udvikling. Derfor fortsætter arbejdet med FN`s verdensmål, som en ramme for de indsatser vi foretager os.

Budgetaftale med fokus på fortsat udvikling af kernevelfærd:

Forligskredsen har indgået et budgetforlig, der er kendetegnet ved et fortsat fokus på at bevare og styrke kommunens store velfærdsområder.

Forligskredsen er således enig om fortsat, at:

- Fastholde fokus på udvikling af kernevelfærdsydelser til borgerne.
- Prioritere og videreudvikle en værdig og god ældrepleje for ældre med behov for hjælp.
- Udvide ansvarlighed i forhold til de borgere, der har brug for hjælp inden for det specialiserede socialområde.

Budgetaftale sikrer fortsat udvikling med afsæt i de stedbundne kvaliteter:

Forligskredsen er enig om, at der fortsat er plads til at anvende midler til udvikling af kommunen, så den vedbliver at være attraktiv for både borgere, kommende tilflyttere og virksomheder. Forligskredsen finder det fortsat afgørende, at bakke op om initiativer, der udspringer af lokal udviklingskraft, optimisme og virkelyst, herunder bl.a.:

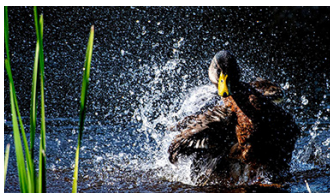
- Zeppelin Tønder
- Masterplan Tønder Hallerne
- Udviklingsplan Toftlund
- Garnisonsmuseet
- Museum Sønderjyllands udviklingsprojekt for Tønder Museerne

DRIFTSBUDGETTET

Forligskredsen er bevidst om, at en forudsætning for at skabe økonomisk råderum til politiske prioriteringer er, at der sker effektiviseringer svarende til 1%.

I budgettet er der således sket effektiviseringer/reduktioner svarende til ca. 15 mio. kr.

Det er nødvendigt for at gøre det politisk muligt at prioritere udviklingstiltag men

også for at sikre balance i økonomien som presses af et fortsat faldende befolkningstal.

Forligskredsen har valgt at prioritere følgende indsatser på velfærdsområdet

Ældreområdet:

Tønder Kommune har fortsat vækst i antallet af ældre medborgere. Dette udfordrer budgettet på området. For at fastholde kvalitet og niveau på området løftede forligskredsen 2020 området med væsentlige midler i forhold til demografi, ekstra elevpladser og midler til styrket akutfunktion med samlet 45 mio. kr. i perioden fra 2021-2024

Ved dette års budgetforlig afsættes yderligere 1,4 mio. kr. årligt til løft af servicen for borgerne på plejecentrene.

Til styrkelse af demensindsatsen afsættes yderligere 0,5 mio. kr.

Et fokus er den fortsatte brug af klippekortet.

Socialområdet:

På det specialiserede socialområde har Tønder Kommune, lige som landets øvrige kommuner, oplevet et stigende udgiftspres som følge af, at flere borgere søger hjælp og flere børn og unge har brug for en særlig indsats, enten i form af familiebehandlinger eller ved anbringelser.

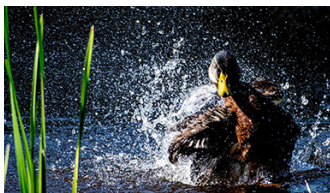
For at sikre at kvalitet og omfanget af hjælp til den enkelte borger kan fastholdes, har forligskredsen besluttet at tilføre yderligere 12,5 mio.kr. til at imødegå det øgede pres på området. Dette skal lægges oveni de allerede væsentlige midler området blev tilført i 2020.

Derudover tilføres området 0,9 mio. kr. fra økonomiaftalen. Disse tilføres området direkte.

Forligskredsen er desuden enig i, at voksenområdet fra 2023 friholdes for besparelser på det mellemkommunale område.

Ud over dette er følgende tiltag prioriteret:

- Nyt fagsystem til Børn og familie med 0,660 mio. kr. til oprettelse og etablering af dette
- Fortsat drift af Second-hand-butikken

- Ekstra bevilling NGO samarbejder for at understøtte det meget store arbejde de frivillige organisationer bidrager med

Tværfaglig indsats, børn og familie og skole og dagtilbud

Forligskredsen prioriterer at afsætte 2,2 mio. kr. stigende til 3,8 mio. kr. til udsatte børn og unge til tidlig opsporing og en stærk forebyggende indsats, der giver bedre muligheder for et godt barneliv.

Dette skal ske ved en tværfaglig indsats som indeholder:

- Oprettelse af et tværfagligt visitationsteam
- Tidlig opsporing af sårbare børn under seks år
- Styrket indsats for anbragte børns læring i folkeskolen
- Projekt tidlig indsats med fremskudte rådgivere

Forligskredsen har besluttet en videreførelse af helhedsorienteret indsats efter projektperiodens udløb i 2022

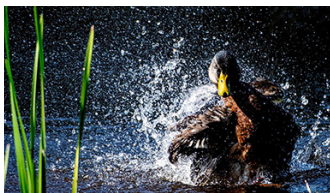
Dagtilbud og folkeskole

I tidligere finanslove er der tilført ressourcer til at ansætte mere pædagogisk personale i daginstitutionerne samt flere lærere i folkeskolen. Puljen til ansættelse af flere lærere i Folkeskolen bliver fra 2022 omlagt til bloktilskud, hvorved området tilføres 3,8 mio. stigende til 5,5 mio. kr. i overslagsårene

Disse midler bliver tilført direkte til skolerne til ansættelse af mere personale.

Kultur og fritid

For at opdatere boldbanerne til et acceptabelt niveau er der afsat 0,3 mio. kr. ekstra om året til vedligehold.

Klima og miljø

Et væsentligt element i budgettet er indsatsen for at sikre en bæredygtig udvikling. Forligskredsen er således enig om, at:

- Styrke klimaindsatsen og afsætte 1,2 mio. kr. til arbejdet med DK 2020 klimahandlingsplan
- Afsætte 0,225 mio. kr. til arbejdet i det tværkommunale/ grænseoverskridende Vidåudvalg
- Styrke sagsbehandlingen i Miljø og Natur med 0,9 mio. kr.

Øvrige tiltag:

Af øvrige tiltag kan nævnes følgende:

- Tilskud til Digelaget til udvendig vedligeholdelse af pumpestationer i Tønder Marsken
- Udarbejdelse af analyse og tiltag for at øge trafikikkerheden og optimere brændstofforbruget for kommunens biler

ANALYSETEMAER PÅ DRIFTEN

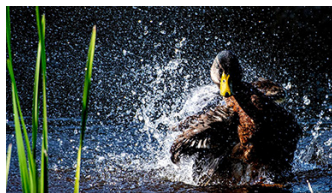
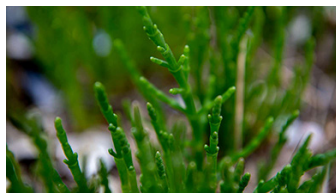
For løbende at give Kommunalbestyrelsen de bedste muligheder for et beslutningsgrundlag til at sikre borgerne de bedste tilbud, har forligskredsen haft fokus på, hvilke temaer/områder, der skal undersøges nærmere, frem mod næste års budgetlægning.

Forligskredsen har på den baggrund prioriteret følgende analysetemaer:

- En undersøgelse af den faglige og økonomiske bæredygtighed på dagtilbudsområdet.
- Fokus på øget bosætning, salg af bolig- og erhvervsjord og samarbejde med interessenter

ANLÆG- OG UDVIKLINGSINITIATIVER

Forligskredsen har lagt et højt ambitionsniveau for anlægs- og udviklingsinitiativer, som både handler om at støtte lokale initiativer og have fokus på potentialer, der rækker ud over kommunegrænsen. Hertil er anlægsprogrammet for 2022 og 2023

væsentligt større end normalt.

Forligskredsen har derfor aftalt en lang række af anlægs- og udviklingsinitiativer, hvor nogle af de centrale er følgende:

Zeppelin Tønder

Siden igangsætningen af projektarbejdet i 2019 er der arbejdet med konkretisering af projekt Zeppelin Tønder. Prospektmaterialet og forretningsplanen bliver færdig i 2021, og herefter skal der gang i fondssøgningen.

Forligskredsen er enige om at prioritere projektet og dets stedbundne kvaliteter.

Forligskredsen finder at projektets potentiale er stort, og kan være medvirkende til at udvikle turismen i kommunen til gavn for udviklingen, yderligere arbejdspladser og bosætningen i området.

Forligskredsen er enige om, at der over en årrække skal prioriteres en ramme på 75-100 mio. kr. som kommunens bidrag til projektets realisering.

Museum Sønderjyllands udviklingsprojekt for Tønder Museum.

Forligskredsen er enig om at bakke op om Museum Sønderjyllands udviklingsprojekt for Tønder Museerne.

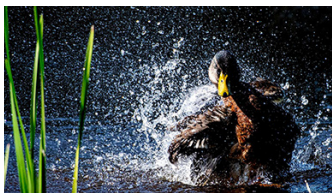
Når planerne bliver konkretiseret i løbet af 2022, er forligskredsen indstillet på ved budgetlægningen for efterfølgende år at afsætte en ramme på 15-20 mio.kr. til den kommunale medfinansiering af projektet, således at den fornødne fondsfinansiering kan afsøges på dette grundlag.

Det forudsættes i den forbindelse at planerne gennemføres i sin samlede helhed.

Garnisonsmuseet i Tønder

Forligskredsen er enige om at arbejde for at Garnisonsmuseet i Tønder kan få et nyt hjemsted i det tidligere gasværk på Eksercergården i Tønder.

Der skal arbejdes på en model for, hvorledes dette kan gennemføres uden at kommunen overtager bygningerne, og som samtidig giver initiativtagerne mulighed for at afsøge fondsfinansiering udefra til udstillinger og renoveringsopgaven.

Forligskredsen er indstillet på at understøtte arbejdet med at fremfinde en model, men også på at afsikre en vis del af den samlede omkostning.

Højer Danske Børnehaven flytter ind på Digeskolen

Områdebestyrelsen for Område Tønder og Skolebestyrelsen for Tønder Distriktskole har haft et ønske om at flytte Højer Danske Børnehaven ind på Digeskolen ved årsskiftet 2022/2023.

I budgettet er der over to år afsat seks mio. kr. til flytning og etablering.

Masterplan Tønder Hallerne

Udmøntningen af Masterplanen er påbegyndt i 2020, og lige nu færdiggøres det første element i planen, udeområdet bag Tønderhal 2 til Tennis, Padel, multibane m.v. De næste store skridt i planen er Klubhus for Alle ved Bankparken samt et sammenhængende stisystem med indlagte bevægelses- og oplevelseselementer.

Forligskredsen er enige om at afsætte yderligere 20 mio. kr. i alt i årene 2024 og 2025 til det fortsatte arbejde med udviklingen af Masterplanen, idet der i projektet også forudsættes egenfinansiering fra foreningerne, ligesom der forventes afsøgning af fondsmuligheder

Udviklingsplan Toftlund

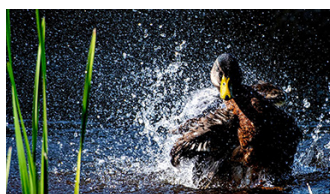
Udviklingsplanen blev godkendt i kommunalbestyrelsen i starten af 2020, og danner rammen omkring et samlet udviklingsinitiativ for Toftlund. Kernefortællingen om Toftlund er "Når hverdagen er vigtigst" og med baggrund heri skal udviklingsinitiativerne igangsættes.

Der er ansat en udviklingskonsulent, som skal understøtte de fælles initiativer.

Det første store projekt som man er enige om er, at forfølge muligheden for etablering af et nyt bevægelsesrum ved Toftlundhallerne, der skal udvikles i synergi med alle parter i byen.

I den forbindelse er det besluttet at en ny børnehaven skal etableres og placeres i tilknytning til fritidsfaciliteterne. Forligskredsen har valgt fortsat at støtte op omkring sammenholdet og ønskerne i Toftlund, nu med en samlet anlægsramme på 63 mio. kr. frem mod 2024.

Trafiksikkerheds- og cykelpuljerne

Trafiksikkerhedspuljen disponeres i 2022 til infrastruktur omkring Storde Biogas med 0,9 mio. kr. og til infrastruktur ved nyt erhvervsområde på Ndr. Landevej med 3,6 mio. kr.

Såfremt der opnås yderligere midler fra staten i ansøgninger om cykelstier fremrykkes den kommunale investering tilsvarende.

Derudover er der i anlægsbudgettet også blevet plads til:

- Udvidelse af botilbuddet Lærkely
- Fællesrum/festsal på Mosbøl Plejecenter
- Bachmanns vandmølle i 2023
- Mølledam Løgumkloster
- Færdiggørelse af Kongevej inkl. venstresvingsbane
- Trafikinvesteringer på Rømø
- Arrild Egerland

Opgradering af daginstitutioner, skoler og ungdomsskole

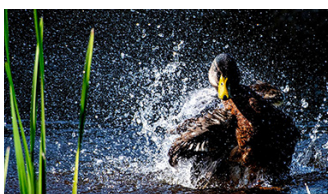
Som fortsættelse af tidligere store renoveringstiltag på skolerne, er der stadig afsat 24 mio. kr. til opgradering af skolerne og Ungdomsskolens fysiske rammer mens der på dagtilbudsområdet er reduceret til 18 mio. over de næste 3 år

Den videre proces

Ved aftalens indgåelse er flere forhold endnu ukendte. Det drejer sig blandt andet om kommunernes samlede overholdelse af rammerne til service og anlæg. En væsentlig del af Tønder Kommunes bloktilskud er betinget af, at aftalen overholdes. Hvis tallene på landsplan gør, at der er behov for at overveje budgetaftalen mødes forligskredsen.

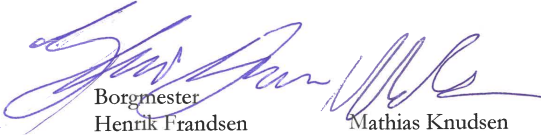
Budgetaftalen danner udgangspunkt for budgettet, som sendes til 1. behandling og herefter sendes i høring.

Forligskredsen mødes efter, at aftalen har været i høring og tager stilling til eventuelle ændringer, som følge af høringssvar og samlet aftaleoverholdelse.

Forligskredsen har aftalt at mødes, når finanslovsaftalen for 2022 foreligger og tage stilling til eventuelle virkninger af budgetaftalen.

Tønder den 10. september 2021

Borgmester
Henrik Frandsen

Mathias Knudsen
Venstre

Eike Albrechtsen
Socialdemokratiet

Anita Uggerholt Eriksen
Tønder Listen

Bent Paulsen
Dansk Folkeparti

Jørgen Popp Petersen
Slesvigske Parti

Thomas Ørting Jørgensen
Borgerlisten

Anette Abildgaard Larsen
Det konservative Folkeparti

Bjarne Lund Henneberg
Socialistisk Folkeparti

